

4. Ziaziun, I.A. (1997). *Pedahohichna maisternist* [Pedagogical skill]. Kyiv: Higher school, 120 p. [in Ukrainian].
5. Lahutenko, O.A. (2008). *Ukrainska hrafika pershoi tretyny 20 stolittia i zahalnoevropeiski tendentsii ta natsionalni osoblyvosti rozvytku* [Ukrainian graphics of the first third of the twentieth century and general European tendencies and national peculiarities of development]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv, 43 p. [in Ukrainian].
6. Reznichenko, M. I. & Tverdokhlibova, Ya. M. (2011). *Khudozhnia hrafika: navch.-metod. posib. dlia studentiv khudozhno-hrafichnykh fakultetiv* [Artistic graphics: a manual for students of graphic arts departments]. Ternopil: Educational book, 272 p. [in Ukrainian].
7. Rudnytska, O.P. (1997). *Mystetstvo u profesiinii pidhotovtsi vchytelia* [Art in the professional training of the teacher]. Scientific notes of the psychological and pedagogical faculty. Poltava, Part 1, pp. 62 – 66. [in Ukrainian].
8. Favorskiy, V.A. (1986). *Ob iskusstve, o knige, o gravyure* [About art, about the book, about engraving]. Moscow, p. 82. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 04.09.2018

УДК 378.091.212

DOI:

Світлана Булавенко, кандидат педагогічних наук, докторант
Інституту проблем виховання НАПН України, м. Київ

ПІДВИЩЕННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ

У статті йдеться про актуальність інноваційної діяльності вчителя з формування соціальної активності учнів, розглядається методичний супровід учителів та етапи впровадження програми "Креативний педагог". Метою даної програми є ознайомлення вчителів з сучасними поглядами на нову стратегію освітньої діяльності в Україні та особливості інновацій у сфері освіти та підвищення готовності сучасних інноваційних ресурсів до формування соціальної активності студентів у професійно-технічній освітній діяльності, мотивація викладачів до професійного розвитку.

Ключові слова: інноваційна діяльність; готовність педагогів до педагогічних інновацій; соціальна активність; методичний супровід учителів.

Табл. 1. Літ. 6.

Svitlana Bulavenko, Ph.D. (Pedagogy), Doctoral Student of the Institute of Education Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

INCREASING OF READINESS OF TEACHERS TO THE FORMING SOCIAL ACTIVITY OF STUDENTS

The article deals with the actuality of the teacher's innovative activity on the formation of social activity of students, the methodological support of teachers and the stages of implementation of the program "Creative teacher" is considered, the results of diagnostics of the teachers' readiness for innovation are presented.

Readiness for innovative pedagogical activity on the formation of social activity of the individual is a special personal condition, which involves the teacher's presence of a motivational-value relation to the professional activity, possession the effective means and means of achieving pedagogical goals, an ability to creativity and reflection.

As a result of the analysis of the teacher's innovative activity in the context of improving the readiness and taking into account the general characteristics of the methodological support of this activity, we have developed a program of in-kind training for teachers "Creative Teacher".

The basis of the program's development is the acmeological approach, which reflects the orientation of the process of improving the reader's readiness for innovation in shaping the social activity of the students in the professional development.

The purpose of this program is to familiarize the teachers with the modern views on a new strategy of educational activities in Ukraine and with the features of innovation in education and formation and improve the readiness of the modern innovative resources for the formation of social activity of students in vocational educational activities, motivation of teachers for the professional development.

As practice has shown, the program we have created is an effective for activating the creativity of teachers, for the inclusion of each teacher into the experiment, as systematic classes contribute to increased readiness for innovation in the formation of social activity.

Keywords: an innovative activity; the pedagogical readiness for pedagogical innovations; a social activity; methodological support of teachers.

Постановка проблеми. Педагогічний процес в сучасній загальноосвітній школі – це процес, орієнтований на розвиток творчої, інтелектуальної, моральної та фізично здорової особистості, здатної до успішної соціалізації в суспільстві.

Успішність реалізації даних ідей залежить від якості професійної діяльності сучасних педагогів. Рівень професійної майстерності вчителя зумовлюється здатністю до творчо-пошукової роботи, ставленням до самоосвіти і саморозвитку, відкритістю до інновацій. Особливого значення сьогодні набуває інноваційна діяльність спрямована на формування соціально активної особистості.

Метою статті є ознайомлення з поняттям економічної соціалізації учнів та визначити шляхи реалізації цього напрямку формування особистості в ЗЗСО.

Аналіз актуальних досліджень. Вивченню окремих аспектів проблеми інноваційної діяльності вчителів присвячені наукові праці як українських, так і зарубіжних вчених. Підвищення професійного рівня та професійної компетенції педагогів в умовах інноваційної діяльності досліджували у своїх роботах І. Аркін, Л. Вовк, А. Гільбух, В. Загвязинський, І. Зязюн, М. Поташник, А. Савченко, Н. Юсуфбекова. Методологічні основи формування готовності вчителів до інноваційної діяльності досліджували такі вчені, як В. Докучаєва, Н. Клокар, А. Козлова, К. Макогон, Ю. Максимов. Необхідні для інноваційної діяльності умови розглядаються в наукових роботах М. Дука, І. Протасова, Т.Б. Рудінова, В. Сластьоніна. Готовність до інноваційної педагогічної діяльності, а також її критерії та показники відображені в працях І. Гавриш, І. Дичківської, А. Козлової, В. Сластьоніна, Л. Петриченко та інших.

Виклад основного матеріалу. Готовність до інноваційної педагогічної діяльності з формування соціальної активності особистості – це особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії.

Аналіз різних наукових джерел свідчить про те, що важливим є також визначення рівнів сформованості готовності до педагогічних інновацій з формування соціальної активності учнів. Так, І. Дичківська визначає інтуїтивний, репродуктивний, пошуковий і творчий рівні [2].

Інтуїтивний рівень сформованості готовності

до інноваційної педагогічної діяльності (низький). До цього рівня відносяться педагоги, які за особливостями мислення і практичною діяльністю розуміють під інноваційною проблематикою альтернативу традиційній практиці. Основою їх діяльності є емоційна, інтуїтивна налаштованість на сприйняття нового, тому що воно нове, а не глибокі теоретичні знання особливостей інноваційної ідеї чи аналіз педагогічної практики, яка на цій ідеї базується. Педагогічна рефлексія у них не сформована.

Репродуктивний рівень сформованості готовності до інноваційної педагогічної діяльності (задовільний). Педагоги, які відносяться до цієї категорії, добре знайомі з теоретичними основами, змістом, конкретними методиками педагогів-новаторів, нерідко застосовують елементи цих систем у власній педагогічній діяльності. Однак використання інновацій в їх педагогічній практиці є несистематичним (нерегульованим), ситуативним. Окремі педагоги вважають, що новітні технології можуть бути застосовані тільки їх авторами. Педагогічна рефлексія в них виражена недостатньо [2].

Пошуковий рівень сформованості готовності до інноваційної педагогічної діяльності (достатній). Педагоги цієї групи намагаються працювати по-новому, втілюючи у своїй діяльності відомі практики технології і методики навчально-виховної роботи. Охоче йдуть на експеримент, не приховують ні своїх успіхів, ні помилок, відкриті для публічного обговорення, осмислення педагогічних інновацій [5].

Творчий (продуктивний) рівень сформованості готовності до інноваційної педагогічної діяльності (високий). Педагоги цього рівня творчо ставляться до інноваційної діяльності, мають змістовні знання про нові наукові та новаторські підходи до навчання і виховання, володіють новітніми технологіями і створюють власні. Реалізація творчого потенціалу в інноваційному процесі для багатьох із них є найважливішим орієнтиром діяльності [2].

Структуру готовності до інноваційної педагогічної діяльності з формування соціально активної особистості варто розглядати як сукупність мотиваційного, когнітивного, креативного, рефлексивного компонентів, які взаємообумовлені та пов'язані між собою [3].

Мотиваційний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності з формування соціально активної особистості.

Показує усвідомлене ставлення педагога до інноваційних технологій з формування соціально активної учнів і їх ролі у вирішенні актуальних проблем педагогічної освіти. Він є стрижнем, навколо якого конструюються основні якості педагога як професіонала, оскільки від того, чим мотивує педагог свою готовність до інноваційної діяльності, залежать характер його участі в інноваційних процесах, досягнуті результати в навчанні і вихованні дітей [2].

У педагогічній практиці інноваційна діяльність педагога може бути обумовлена різними мотивами (підвищення ефективності навчально-виховного процесу; спроби повернути до себе увагу, отримати визнання чи винагороду тощо). Знання мотивів інноваційної діяльності педагогів є важливим компонентом управління педагогічними інноваціями.

Основним провідним мотивом інноваційної педагогічної діяльності є пізнавальний інтерес. Пізнавальні інтереси педагога, орієнтованого на застосування інноваційних освітніх технологій, концентруються навколо потреби в науковому розумінні різних аспектів особистісної орієнтації освіти; на осмисленні власного досвіду, ефективності педагогічної діяльності, формування своєї позиції щодо змін в системі освіти; використанні нових знань у своїй практичній діяльності [6].

Друга за значенням мотивація педагога до інноваційної діяльності – це задоволення таких його особистісних і професійних потреб, як створення і застосування нового, підвищення педагогічної майстерності, подолання професійних труднощів. Тому використання інноваційних технологій багато хто з педагогів вважає важливим мотивом особистісного і професійного самоствердження [1].

Отже, показниками мотиваційного компонента готовності до інноваційної педагогічної діяльності є пізнавальний інтерес до інноваційних педагогічних технологій та особистісно-значущий сенс їх застосування

Когнітивний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності з формування соціальної активності. Об'єднує сукупність знань педагога про суть і специфіку інноваційних педагогічних технологій з формування соціальної активності, їх види та ознаки, а також комплекс умінь і навичок щодо застосування інноваційних педагогічних технологій у структурі власної професійної діяльності. Цей компонент є результатом пізнавальної діяльності. Його характеризують обсяг знань (ширина, глибина, системність), стиль

мислення, сформованість умінь і навичок педагога [3].

Виділяються такі професійні вміння:

- гностичні (вміння добувати, поповнювати і розширювати свої знання, вивчати особистість дитини і себе);

- проєктувальні (здатність планувати навчальний процес відповідно до цілей навчання, психологічних закономірностей, оптимальних видів, методів, прийомів професійної діяльності; уміння планувати позакласну роботу);

- конструктивні (уміння вибирати оптимальні прийоми і способи навчання, форми роботи, відбирати і дозувати навчальний матеріал, оптимально керувати процесом учіння);

- організаційні (здатність організувати свою діяльність і діяльність дітей відповідно до цілей навчально-виховного процесу);

- комунікативні (вміння використовувати різні механізми формування міжособистісних взаємин учасників педагогічного процесу, застосовувати техніку акторської майстерності, попереджувати і долати конфлікти, створювати комунікативну мережу занять) [4].

Інноваційна діяльність із формування соціальної активності учнів пов'язана з педагогічними дослідженнями. З огляду на це показниками сформованості когнітивного компонента готовності до неї є:

- методологічні знання (вміння сприймати дійсність з позицій системного підходу, сформованість загальнонаукових категорій; знання про структуру соціальної активності та критерії її визначення);

- загальнотеоретичні і методичні знання (знання принципів і методів педагогічного дослідження, володіння конкретними дослідницькими вміннями, зокрема визначати рівень сформованості соціальної активності учнів);

- вміння успішно застосовувати інноваційні педагогічні технології (гностичні, проєктувальні, конструктивні, організаторські, комунікативні) спрямовані на формування соціальної активності особистості учня;

- позитивний педагогічний досвід з формування соціальної активності [2].

Реалізація когнітивного компонента особистісної готовності педагога до інноваційної діяльності з формування соціальної активності учнів означає для нього необхідність професійно самовизначитися, тобто усвідомити норми, модель своєї професії і, відповідно, оцінити свої можливості.

Креативний компонент готовності до

інноваційної педагогічної діяльності. Реалізується він в нетрадиційному розв'язанні педагогічних завдань, в імпровізації, експромті. Його важливість породжена творчим характером інноваційної діяльності з формування соціальної активності учнів.

Основними ознаками креативності педагога є здатність до створення нового, оригінальний підхід до організації навчально-виховного процесу, нестандартність мислення, вміння творчо вирішувати будь-які професійні проблеми, взаємодіяти з вихованцями, колегами, батьками дітей, уміння розвивати креативність дітей, що втілювалося б у їх поведінці [1].

Продуктом креативності педагога є педагогічна творчість, яка реалізується на двох рівнях:

1. Відкриття нового для себе, тобто виявлення варіативних нестандартних способів вирішення завдань.

2. Відкриття нового для себе і для інших, новаторство [4].

Креативний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності з формування соціальної активності учнів проявляється через відкритість до педагогічних інновацій, гнучкість і критичність мислення, творчу яву.

Рефлексивний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності з формування соціальної активності учнів. Характеризує пізнання й аналіз педагогом явищ власної свідомості та діяльності. Реалізується цей компонент через такі рефлексивні процеси, як саморозуміння і розуміння іншого, самооцінки й оцінки іншого, самоінтерпретація та інтерпретація іншого [6].

Показником рефлексивного компонента в структурі готовності до інноваційної педагогічної діяльності з формування соціальної активності є сформованість рефлексивної позиції (характер оцінки педагогом себе як суб'єкта інноваційної діяльності) [5].

Готовність педагога до інноваційної діяльності з формування соціальної активності учнів є особистісним утворенням, яке опосередковує залежність між ефективністю діяльності педагога і його спрямованістю на вдосконалення свого професійного рівня.

Аналіз діяльності педагогів сучасних загальноосвітніх шкіл свідчить про низьку готовність педагогів до організації педагогічного процесу нового типу, що детерміновано відсутністю у багатьох педагогів теоретичних знань і практичного досвіду застосування інноваційних методів та технологій для

формування соціально активної особистості. Збагатити знання і накопичити такий досвід не дозволяє існуюча практика методичної діяльності в загальноосвітній школі, яка орієнтована на загальні освітні завдання школи, а не на підтримку і збагачення професійної компетентності педагогів.

Модернізація освіти привела до необхідності змінити підходи до реалізації методичної роботи в школі, приділити увагу розвитку системи мотивації педагогічних кадрів, розвитку корпоративно-професійної культури педагогічного колективу, диференційованого підходу до роботи з педагогами. З нашої точки зору, вдосконалення готовності педагога до інноваційної діяльності з формування соціально активної особистості сприяє якісно організований методичний супровід [3].

Л.І. Петрова під методичним супроводом розуміє цілеспрямовану спільну діяльність методичної служби і колективу навчального закладу, який здійснює режим розвитку, реалізований у вигляді професійної допомоги в освоєнні інноваційної педагогічної діяльності при вирішенні аналітико-рефлексивних, конструктивно-прогностичних, організаційно-діяльних і корекційно-регулюючих завдань з управління досягненням результатів в рамках індивідуальної професійно-педагогічної діяльності [6].

У нашому розумінні, методичний супровід – це цілеспрямована спеціально організована діяльність, заснована на науковому підході, орієнтована на забезпечення інформованості педагогів в сфері педагогічної інноватики з формування соціально активної особистості, формування спрямованості на поглиблення знань в сфері інноваційної діяльності під час навчально-виховного процесу, формування потреби в інноваційній діяльності, формування умінь і навичок щодо застосування інноваційних педагогічних технологій з формування соціальної активності учнів, розвиток творчих здібностей, формування спрямованості на саморозвиток.

У педагогічній науці накопичений багатий матеріал про особливості організації методичної роботи в системі освіти (Ю.А. Конаржевський, Г.С. Лазарєв, В.Г. Муромець, О.В. Половенко, М.М. Поташник, В.А. Сластьонін, Т.І. Шамова та ін.). У дослідженнях Т.О. Високос, І.В. Нікішина, Т.П. Паршиної, О.Г. Хмарки, М.В. Холод, О.В. Шевчишиної розглядається специфіка методичної роботи з розвитку готовності педагога до інноваційної діяльності. Проблемами впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес школи займаються

І. Богданова, В. Безпалько, О. Вербицький, І. Дичківська, І. Нікітін, Л. Петровська, Є. Полат, І. Якиманська та інші.

У результаті аналізу інноваційної діяльності педагога в контексті вдосконалення готовності до неї і з урахуванням загальних характеристик методичного супроводу даної діяльності нами була розроблена програма внутрішкільного навчання педагогів "Креативний педагог".

В основі розробки програми лежить акмеологічний підхід, який відображає орієнтацію процесу вдосконалення готовності педагога до інноваційної діяльності з формування соціальної активності учнів на його професійний розвиток.

Метою даної програми є ознайомлення вчителів із сучасними поглядами на нову стратегію освітньої діяльності в Україні та з особливостями інноваційної діяльності в освіті, а також формування і вдосконалення готовності роботи з сучасними інноваційними ресурсами щодо формування соціальної активності учнів в професійній педагогічній діяльності, мотивація педагогів на професійний розвиток.

Програма покликана вирішити такі завдання:

- формування інноваційної спрямованості з формування соціальної активності учнів в діяльності педагогічного колективу школи, що виявляється в систематичному вивченні, узагальненні та розповсюдженні педагогічного досвіду, в роботі по впровадженню досягнень педагогічної науки;
- підвищення рівня теоретичної, психолого-педагогічної підготовки вчителів;
- організація роботи з вивчення змін в державних освітніх стандартах;
- збагачення новими педагогічними технологіями, формами і методами навчання і виховання;
- надання науково-методичної допомоги вчителям на діагностичній індивідуальній і диференціюється основі;
- надання консультативної допомоги вчителям в організації педагогічного самоосвіти;
- актуалізація професійного розвитку і творчого потенціалу педагогів;
- надання науково-методичної допомоги у використанні інноваційних технологій з формування соціальної активності учнів.

Супровід без відриву від роботи направлено на надання педагогу допомоги у вирішенні оперативних професійних завдань і характеризується зв'язком з його повсякденною діяльністю.

При розробці програми враховувалась необхідність поетапної реалізації супроводу.

Методичний супровід включає: підготовчий, теоретичний, діяльнісний і аналітичний етапи.

На першому етапі (підготовчому) проводився психолого-педагогічний моніторинг, в процесі якого вивчалася теоретична професійна підготовленість вчителя, його професійна і методична компетентність, готовність до самовдосконалення і саморозвитку, а також готовність до інноваційної діяльності з формування соціальної активності учнів. З метою проведення ефективної діагностики підібраний оціночно-критеріальний інструментарій, який дозволяв оцінити рівень готовності з використанням суб'єктивних і об'єктивних показників.

Як було визначено, до здійснення інноваційної діяльності в якості головного бар'єру, що перешкоджає освоєнню інновацій, педагогів з достатнім, задовільним і низьким рівнем готовності до здійснення інноваційної діяльності, виступає відсутність матеріальних стимулів (відповідно 47 %, 86 %, 100 %). Друге місце у педагогів з достатнім рівнем готовності педагогів до здійснення інноваційної діяльності займає такий бар'єр, як велике навчальне навантаження (28 %); з середнім рівнем – почуття страху перед негативними результатами (48 %); з низьким – переконання, що ефективно навчати можна і по-старому (75 %).

Другий етап (теоретичний) пов'язаний з підготовкою матеріалу до семінарів, відбором змісту та форм організації методичної роботи, розробка тренінгових занять.

Формування готовності до інноваційної діяльності педагога здійснюється в сукупності застосування таких форм і методів, як індивідуальні (консультації, програми саморозвитку, самоосвіта, вебінари, Інтернет-ресурси тощо); групові (програма методичного супроводу, творчі групи вчителів, тренінги, семінари, ділові-ігри, майстер-класи, конференції тощо).

Дані форми і методи сприяють попередженню і подоланню проблем в професійному становленні та саморозвитку педагогів, усвідомлення внутрішніх ресурсів для розвитку готовності педагогів до інноваційної діяльності з формування соціальної активності учнів.

Основна мета моніторингу готовності педагога до інноваційної діяльності полягає в безперервному спостереженні за динамікою розвитку готовності педагога до інноваційної діяльності і її прогнозуванні.

На третьому (діяльнісному) етапі здійснювалася організація навчального процесу. Реалізувалась програма через використання різних форм роботи:

ПІДВИЩЕННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ

репродуктивних (семінари-практикуми, тренінги); евристичних (проблемні та проблемно-проектні семінари, ділові ігри); евристико-продуктивних (конкурси методичних розробок).

У запропонованій програмі також особливе місце займають форми організації самоосвіти. У нашому дослідженні вони представлені: можливістю отримання кваліфікованої допомоги від спеціаліста (викладачі кафедри педагогіки і соціальної роботи НДУ); можливістю обміну досвідом між колегами; можливістю вибору теми і найбільш актуальних для педагогів питань; вивченням науково-методичної та навчальної літератури; участю в педагогічних семінарах та конференціях; відвідуванням уроків колег, обмін думками; адресною і персональною методичною допомогою.

Паралельно із програмою методичного супроводу реалізовувались й інші форми підвищення кваліфікації вчителів щодо формування соціальної активності учнів ЗЗСО.

У спрямуванні творчих пошуків педагогів щодо вивчення і впровадження досягнень психолого-педагогічної науки та перспективного досвіду у навчально-виховний процес щодо формування соціальної активності особлива увага також приділялась творчим групам, які забезпечували розвиток творчої активності педагогічних кадрів, сприяли розвитку сучасного стилю педагогічного мислення, формуванню в них умінь самоаналізу, самовираження, самоствердження та саморозвитку власної професійної діяльності.

Серед нетрадиційних форм організації науково-

методичної роботи з педагогічними кадрами у творчих групах широко запроваджувались інноваційні технології: технології педагогічного моделювання; проектні технології; технології розв'язання професійних задач стосовно конкретних ситуацій, перевірки правильності та ефективності розв'язання і внесення необхідних корективів; технології проблемного навчання; технології, які розвивають рефлексивні дії; технології з розвитку нової культури; діагностичні технології; мультимедійні технології.

Найбільшої популярності на засіданнях творчих груп учителів (по кафедрах) набули ділові ігри, які проводились у різноманітних формах, таких, як прес-конференція, круглий стіл, проблемний семінар тощо. Основним джерелом для вибору тем ділових ігор є найбільш актуальні проблеми професійної діяльності педагогів у світлі сучасних вимог та типові труднощі, що ускладнюють їх діяльність з формування соціальної активності учнів.

На четвертому етапі (аналітичному) здійснювалася повторна діагностика педагогів з метою отримання інформації про ефективність методичного супроводу.

Порівняння рівня готовності до інноваційної діяльності проводилося на початку і в кінці експерименту (табл. 1).

Порівнюючи результати початкової та підсумкової діагностики, можна стверджувати: педагоги стали більш впевнені у своїх силах, зросла мотивація до саморозвитку, готовність до впровадження нововведень та творча активність.

Таблиця 1.

Рівень готовності педагогів до інноваційної діяльності до і після експерименту

Показники готовності до інноваційної діяльності	Рівні прояву	До експерименту, % педагогів	Після експерименту, % педагогів
Мотивація до постійного розвитку, професійного та особистісного вдосконалення	високий	0 %	14 %
	достатній	29 %	44 %
	задовільний	33 %	34 %
	низький	38 %	8 %
Інформаційна обізнаність в сфері інноваційної діяльності	високий	16 %	19 %
	достатній	19 %	56 %
	задовільний	65 %	25 %
	низький	0 %	0 %
Уміння аналізувати ситуацію впровадження нововведення, прогнозувати дії і знаходити оптимальний вихід, аргументувати вибір	високий	9 %	22 %
	достатній	65 %	55 %
	задовільний	23 %	21 %
	низький	3 %	2 %
Мотиви, пов'язані з можливістю самореалізації особистості, ступеню готовності та відкритості до нового	високий	7 %	49 %
	достатній	32 %	31 %
	задовільний	56 %	19 %
	низький	3 %	1 %

До кінця експерименту у педагогів підвищився рівень готовності до інноваційної діяльності. Це доводить, що для підвищення готовності до ефективного впровадження інновацій з формування соціальної активності в педагогічний процес необхідно використовувати методичний супровід.

Висновок. Як показала практика, створена нами Програма є ефективною для активізації творчості педагогів, для включення кожного вчителя в експеримент, так як системні заняття сприяють підвищенню готовності до здійснення інноваційної діяльності з формування соціальної активності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дахін, О.М. Освітня компетентність: від існуючого знання до інноваційної культури / О.М. Дахін // Шкільні технології. – 2006. – №5. – С. 35–44.
2. Дебердєєва Т.Х. Нові цінності освіти в умовах інформаційного суспільства / Т.Х. Дебердєєва // Інновації в освіті. – 2005. – № 3. – С. 5–7.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська. – Київ: Видавничий дім “Слово”, 2013. – 448 с.
4. Зубов Н.О. Як керувати педагогами / Н.О. Зубов. – М.: АРКТИ, 2003. – 215 с.
5. Крупченко М.О. Упровадження інноваційної освітньої діяльності у навчальному закладі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://33school.org.ua/metodychna-robota/702-uprovadzhennya-innovatsijnikh-tehnologij-upravlinnya-navchalnim-zakladom-v-sistemu-osviti>

6. Хуторський А. В. Типології педагогічних нововведень / А. В. Хуторський // Шкільні технології. 2005. – № 5. – С. 10–24.

REFERENCES

1. Dachin, A. N. (2006). Osvitnya kompetentnist: vid isnuyuchogo znannya do innovatsiynoi kultury [The educational competence: from existing knowledge to the innovative culture]. *The school technologies*. No.5, pp. 35–44.[in Ukrainian].
2. Derbedeeva, T. H (2005). Novi tcinnosti osvity v umovah informatciynogo suspilstva [The new values of education in the conditions of information society]. *An innovation in education*. No. 3, pp.5–7.[in Ukrainian].
3. Dychkivska, I. M. (2013). *Innotciyni pedagogichni tehnologii* [An innovative pedagogical technologies]. Kyiv: Vydavnychy dim “Slovo”, 448 p.[in Ukrainian].
4. Zubob, N. O. (2003). *Yak keruvaty pedagogamy* [How to manage teachers]. Moscow: ARKTI, 215 p.[in Ukrainian].
5. Krupchenko, M. O. Uprovadzhennya innovatsiynoi osvitnoi diyalnosti u navchalnomu zakladi [An implementation of the innovative educational activities into the educational institution]. [Electronic resource]. Available at: <http://33school.org.ua/metodychna-robota/702-uprovadzhennya-innovatsijnikh-tehnologij-upravlinnya-navchalnim-zakladom-v-sistemu-osviti> [in Ukrainian].
6. Hutorsky, A. V. (2005). Typologii pedagogichnyh novovveden [The types of pedagogical innovations]. *The school technologies*. No.5, pp.10–24. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.07.2018

“Вчитель, його майстерність, його талант – невичерпне джерело багатства народу, який прагне до інтелектуальної, етико-естетичної культури в часи усіляких потрясінь та негараздів. Осмислити в єдності естетичний тезаурус: краса педагогічної дії, краса ораторської дії вчителя майстра, вчителя-оратора – це не просте завдання”.

*Іван Зязюн
вчений, педагог*

“Розум являє собою суму найкращих наших почуттів”.

*Персі Біші Шеллі
англійський поет*

